

Nummer 7 - februari 2022

Digitale SOBAT

Museum Engelandvaarders

VOMI

COLOFON

Redactiecommissie

Voorzitter/hoofdredacteur	Th.H.A. Rump	e-mail: theorump@gmail.com
Secretaris/redacteur	E. Falck De Bongerd 94 5345 JW Oss Mobiel: 06-54974053	e-mail: efoss@xs4all.nl

Auteur/redacteur	L. Noordzij	e-mail: L1noordzij@hotmail.com
Fotobewerking/redacteur	A.M. Mol	e-mail: a.mmol@ziggo.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of veranderingen aan te brengen of -zonder opgaaf van reden- niet te plaatsen.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de geplaatste artikelen.

De geplaatste artikelen behoeven niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding.

Foto Voorpagina: Museum Engelandvaarders

Meer informatie zie pagina 17

Ereleden en Leden van Verdienste VOMI Nederland

Ereleden

R. Grit; J.N. Blom; F.J.F. Smoorenburg en L. Noordzij.

Leden van Verdienste

Tj.J. Gaastra; P.N. Welten; P.W. Kuyvenhoven; A.W. Scholten; J. Krikke; G.M. Nattekaas-Determan; P.J. Nattekaas; K.J. Orsel; W.A.J.K. Roza; Th.H.A. Rump; A.M. Mol; A. Luijendijk; H. Moorlag; H. Pols; P.P.G. Gommers; J. Malipaard; N. Baan en G. Boers.

**Kopij voor de LAATSTE digitale SOBAT   nummer 8   april 2022
inleveren bij de secretaris van de redactiecommissie
uiterlijk 10 maart 2022**

Website VOMI-NL: www.vomi-nederland.nl

Wist u dat .....

De Drentse Veteranendag zal worden gehouden **op zaterdag 9 april 2022**

*****

De al twee keer uitgestelde Invictus Games Den Haag zal worden gehouden van 16 tot en met 22 april 2022. De Invictus Games is een internationaal sportevenement voor fysiek en mentaal gewonde militairen.

De Games gebruikt de kracht van sport om herstel te stimuleren, revalidatie te ondersteunen en breder begrip en respect te genereren voor hen die hun land dienen of gediend hebben. In de plannen staan altijd de veiligheid en het welzijn van deelnemers en hun Friends & Family voorop.

Sinds de inaugurele Invictus Games in 2014 in Londen zijn de volgende Invictus Games gehouden in Orlando (2016), Toronto (2017) en Sydney (2018).

De vijfde Invictus Games wordt dus **dit** jaar in Den Haag gehouden met meer dan 500 deelnemers uit 20 landen die deelnemen aan een multi sport evenement met tien adaptieve sporten.

*****

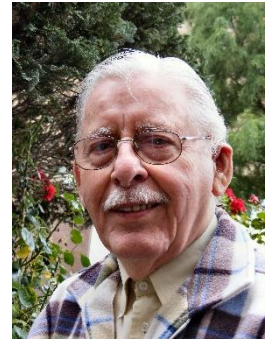
De 35e jaarlijkse Herdenking bij het Nationaal Indië-Monument 1945-1962 in Roermond zal worden gehouden op **zaterdag 03 september 2022**

Voor uw agenda

Nationale Herdenking	04 mei 2022, Dam / Amsterdam
Bevrijdingsdefilé	05 mei 2022, Wageningen
Herdenking Slag om de Residentie	10 mei 2022, Den Haag
Memorial Day	30 mei 2022, Margraten
Nederlandse Veteranendag	25 juni 2022, Den Haag
Nationale Indië Herdenking	15 augustus 2022, Den Haag
Herdenking Militair Indië Monument Leiden bij molen “De Put”	01 september 2022, Leiden
Herdenking bij het Nationaal-Indië Monument 1945-1962	03 september 2022, Roermond
Herdenking Market Garden	17 september 2022, Ede
Prinsjesdag	20 september 2022, Den Haag
Herdenking “7 December Divisie”	07 december 2022, Schaarsbergen

R.J. de Rijk

Schandvlek van de Staat der Nederlanden

De aankomst op Ambon

Vervolg op eerdere publicaties in de (digitale) SOBAT

Auteur: Richard J. de Rijk

Het eerste deel van het vervolg van genoemd artikel is in pdf (MS KOALAS aangekomen op Ambon) op 1 december 2021 op de Homepage van de website van VOMI NL (www.vomi-nederland.nl) geplaatst en kan daar worden gelezen. Dit eerste deel bestaat uit 56 pagina's (incl. foto's).

Zodra het tweede en tevens laatste deel gereed is, zal ook dit deel begin 2022 in pdf op de Homepage van de website van VOMI NL worden geplaatst.

Theo Rump, hoofdredacteur Digitale SOBAT

"7 December" herdenking 2021

Voor de 62^e maal werden op dinsdag 7 december 2021 in Schaarsbergen de militairen herdacht van de voormalige "7 December Divisie", de "7 December" Bataljons, het Operationeel Commando "7 December" en 11 Luchtmobiele Brigade (Air Assault) "7 December" die bij de uitoefening van hun taak om het leven zijn gekomen.

Ondanks het feit dat het er in eerste instantie naar uitzag dat publiek welkom was, gooide de snelle ontwikkelingen van de corona besmettingen toch roet in het eten. De Luchtmobiele Brigade als traditiehouder van de "7 December Divisie" kon dan ook niet anders dan de herdenking van 2021 weer zonder publiek organiseren op de Oranjekazerne te Schaarsbergen.

Tijdens de kranslegging was er een zonnetje bij een temperatuur van 4 graden. De toespraak werd gehouden door brigade-generaal drs. L.A.W. Schreurs en kransen werden, namens veteranen en nabestaanden, gelegd door militairen van de Luchtmobiele Brigade en generaal-majoor bd N. Geerts. De zoon en kleindochter van generaal Dürst Britt legden een bloemstuk.

Voor de tweede keer op rij een kranslegging zonder publiek maar met het door de Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso gespeelde Nightfall in Camp, de toespraak van de brigade-generaal, het signaal Taptoe, de saluutschoten, de kranslegging en tot slot het Wilhelmus toch een volwaardige en respectvolle herdenking.

Dinsdag 7 december 2021, de 62^e herdenking van de "7 December Divisie"

Bezoek aan Indonesië (deel 5 en slot)

In dit laatste deel van het verslag van het bezoek aan Indonesië in 2003 wil ik de lezer deelgenoot maken van onze bewondering voor de verschillende soorten handwerkslieden, zowel mannen als vrouwen, die wij op onze rondreis op Java hebben ontmoet. Met relatief eenvoudig gereedschap en vaak onder omstandigheden waar de Nederlandse ARBO-wetgeving wel iets over op te merken zou hebben, worden prachtige eindproducten gemaakt. Resultaten die ook getuigen van een groot vakmanschap en creativiteit.

Angklung

Angklung of angkloen is een typisch Indonesisch muziekinstrument dat stamt uit de 13e eeuw voor Christus maar het is in heel ZO-Azië populair. Het instrument is ontstaan op West-Java en is door de eeuwen heen nauwelijks van vorm of materiaal veranderd (bron: Wikipedia). Het instrument bestaat uit één of meer gestemde bamboekokers in een frame.

Het wordt met de hand gestemd en elk instrument heeft één toon. Door zijdelings heen en weer bewegen ontstaat een warm geluid. Een toonladder bestaat uit acht noten en om deze te spelen is dus een groep met 8 instrumenten nodig. Wij bezochten in Bandung een werkplaats annex muziekschool waar wij niet alleen konden zien hoe een angklung wordt gemaakt maar waar we ook konden genieten van een muziekkuitvoering door leerlingen.

Batik

Batik betekent in het Javaans “veel puntjes”. De speciale techniek om stof te verven was 2000 jaar geleden al bekend in het Verre Oosten en wordt beschouwd als een kunstvorm. De techniek van batikken staat op de UNESCO lijst van werelderfgoed. Het proces om stof te verven en van patronen te voorzien is tijdrovend. Eerst worden met warme (bijen)was of parafine patronen aangebracht op de stof. Daar waar was zit, neemt deze geen verf op. Het opbrengen van was kan met de hand (wat zeer tijdrovend en dus relatief kostbaar is),

met een speciale pen of met stempels. Daarna wordt de stof in een verfbad gedompeld

en na droging wordt de nog aanwezige was verwijderd. Door meerdere kleurgangen waarbij wordt verwijderd en opnieuw opgebracht, ontstaan prachtig gekleurde stoffen die bijv. kunnen worden gebruikt voor kleding (bijv. sarongs) en wandversiering.

Elke regio in Indonesië kent haar eigen specifieke patronen en kleuren, deze foto's zijn gemaakt in een atelier in Yogyakarta.

Biezen manden

Onderweg passeerden wij een onderneming die was gespecialiseerd in de vervaardiging van meubilair en het vlechten van gebruiksvoorwerpen van rotan (rattan) en matten van bepaalde soorten grassen. Interessant was het om te zien hoe van bladeren van de rotanpalm en stengels van klimplanten repen werden gesneden die op ingenieuze wijze werden gevlochten tot bijv. manden

en biezen matten.

Ceramiek

Een lust voor het oog was om te zien hoe vaardige handen in een pottenbakkerij op een draaischijf klompen klei tot het mooiste ceramiek omtoverden. Naast de “massa” productie van bijv. potjes,

werd ook uniek aardewerk geschapen. In zowel wit/grijs als gekleurd en zowel standaard glad als kunstzinnig versierd zagen wij theepotten, allerlei grote en kleine vazen, schalen, servies, asbakken en kunstvoorwerpen zoals olifanten.

Dit handwerk moest uiteraard nog worden gebakken om bruikbaar en breukbestendiger te worden. Maar tijdens ons bezoek brandde de oven nog niet, dus daar is jammer genoeg geen foto van.

Houtsnijwerk

Indonesië, m.n. Bali en Java, is beroemd vanwege houtsnijwerk. Met soms niet meer dan een hamer en wat houtbeitels worden fenomenale kunstwerken gemaakt.

Daarvoor zijn niet alleen vaardigheid en bijv. kennis van houtsoorten nodig maar is zeker ook creativiteit een vereiste.

De producten lopen uiteen van relatief eenvoudige beeldjes, vooral bestemd voor de toerist, tot unieke, grote sculpturen op bestelling. Zo'n indrukwekkend kunstwerk zag ik bij het bezoek aan het paleis in Bogor (voorheen Buitenzorg).

Maar ook de wandversiering die in de toonzaal bij de werkplaats hing, was schitterend.

De maker vertelde me dat hij er 6 maanden aan had gewerkt. Uit beleefdheid heb ik toen maar niet naar de prijs gevraagd.

Krissen

Een kris is een dolk met een dubbele, doorgaans gegolfde kling. Aan dit steekwapen worden mystieke krachten toegedicht. Het is bezield en moet dan ook als zodanig met eerbied en respect goed verzorgd worden. Het wapen blijft in de familie, gaat over van vader op zoon. Een kris koop je niet, die wordt je geschonken. De legende wil dat je bij ontvangst een muntje aan de schenker moet geven. Een kris beschermt volgens dezelfde legende de bezitter of brengt juist onheil, afhankelijk van hoe de eigenaar met de regels voor het hebben van een kris omgaat. Bij het bezoek aan een krissensmederij in een kleine kampong op Java heb ik gezien hoe een kris wordt gemaakt. Platte stroken metaal worden meerdere keren verhit en in de gewenste vorm gesmeed.

Na het scherpslijpen moet de kris nog worden voorzien van een heft. Voor elke kris wordt een gladhouten heft op maat gemaakt en vaardige handen voorzien dit door snijden en kerven van kunstzinnige versieringen.

Als ook nog een fraaie houten schede is gemaakt, is de kris gereed om “geschonken” te worden. Ik heb er overigens ter plekke geen gekregen, het “onderhanden werk” betrof bestellingen en had dus al een bestemming.

Zilversmeedwerk

In Magelang bezochten wij de zilversmederij en winkel van Borobudur Silver (zie hun website op internet). Van filigrain (gedraaid zilverdraad) en massief zilver

werden door artistieke en vakbekwame zilversmeden geduldig niet alleen schitterende sieraden maar ook een breed assortiment kunst- en gebruiksvoorwerpen gemaakt. In de winkel waren diverse pronkstukken te bewonderen die ervan getuigen wat vakmensen met zilver kunnen presteren. Onder de topstukken een koets met paarden.

Hoeveel uren moet het maken hiervan niet hebben gekost ! De prijs bedroeg omgerekend ruim 800 euro, exclusief verschepingskosten. Je neemt zoiets groots en kwetsbaars nu eenmaal niet zo maar even mee in de reiskoffer. Op internet zag ik dat de koets (deze of een volgende versie ?) nog steeds in de winkel te bewonderen is. Gelet op de gestegen prijzen van edelmetalen vermoed ik dat u er nu wel iets meer voor zult moeten neertellen dan in 2003.

Met deze bijdrage sluit ik het verslag van onze reis naar Indonesië af. Een reis met zoveel intense indrukken van een prachtig land en gastvrije bevolking dat die, net zoals dat het geval is bij Indië veteranen, onuitwisbaar in ons geheugen zit en zal blijven.

Leen Noordzij

Museum Engelandvaarders

Het Museum Engelandvaarders (foto Voorplaat van deze digitale SOBAT) aan de Bosweg in de Zuid-Hollandse plaats Noordwijk is een Nederlands museum gewijd aan de Engelandvaart: de oversteek vanuit bezet Nederland naar Engeland tijdens de Tweede Wereldoorlog en de activiteiten van de Engelandvaarders bij de luchtmacht, marine, Prinses Irene Brigade, koopvaardij of als geheim agent. Het museum werd op 4 september 2015 door Koning Willem-Alexander geopend.

Het museum bevindt zich in een voormalige munitiebunker die tijdens de Tweede Wereldoorlog deel uitmaakte van de Atlantikwall. Het museum laat de geschiedenis zien van de Engelandvaart. Ongeveer 2700 Nederlanders ondernamen een gevaarlijke tocht naar Engeland om zich daarna in te zetten voor de geallieerde oorlogvoering tegen nazi-Duitsland en Japan. Ze probeerden rechtstreeks over de Noordzee naar Engeland te gaan of via routes door Zuid-Europa of Zweden. Ruim 1800 bereikten hun doel. Het museum besteedt ook aandacht aan de activiteiten van de Engelandvaarders na aankomst in Engeland bij de geallieerde strijdmacht.

Monument Engelandvaarders

Op het strand naast de Boulevard in Katwijk aan Zee staat een monument voor de Engelandvaarders.

Het monument is onthuld op 9 juni 2017. Het monument bestaat uit twee in brons gegoten kanovaarders en is geplaatst in het duinzand. Het is een gedenkplaats gewijd aan de Engelandvaarders die tijdens de Tweede Wereldoorlog vanuit Katwijk aan Zee de oversteek maakten of wilden maken.

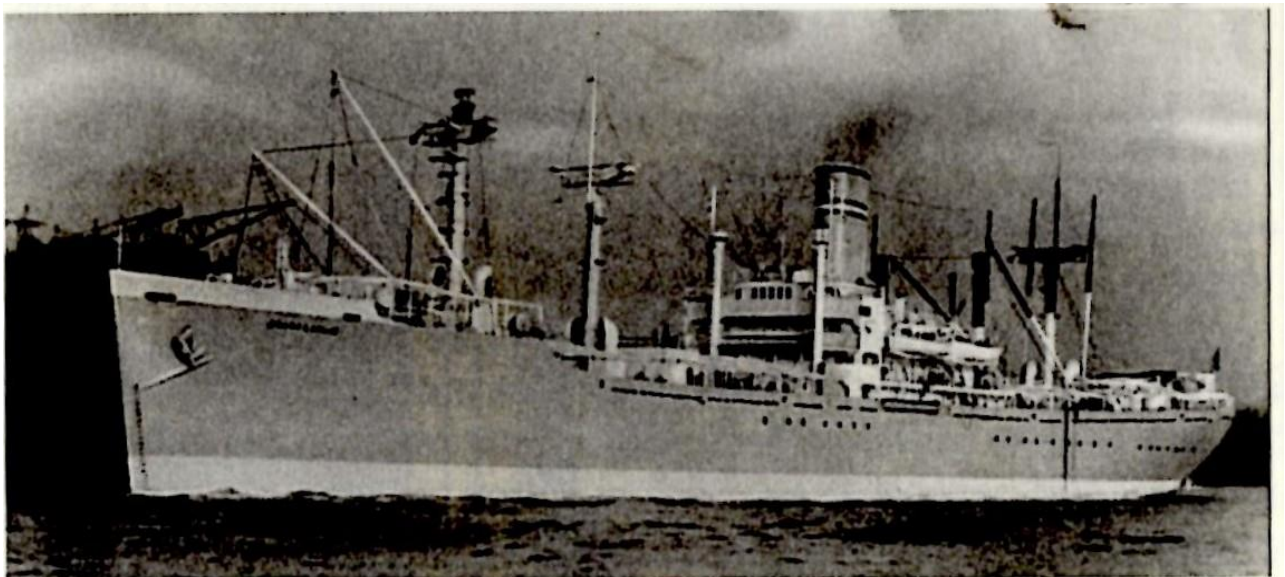

Wel en Wee van 42 AAT

42e Brigade Transportcompagnie in Nederland en Nederlands-Indië

Deel 23 en slot

We mochten geen wapens meer dragen en dat verhoogde niet ons veiligheidsgevoel, temeer daar in de stad nogal eens wat gebeurde in de vorm van knokpartijen. We waren volledig aangewezen op de Militaire Politie die zeer intensief patrouilleerde. Vaak bleven we 's avonds binnen, nu we letterlijk zo dicht in het zicht van de haven waren gekomen, we wilden geen enkel risico meer lopen, je kunt ook zeggen dat we toen echt bang werden. 's Avonds hoorde je er geregeld schieten, waarom en op wie is me nooit duidelijk geworden. 's Morgens ging ik met een chauffeur-foerier langs de bakkerij, groenten centrum en verzorgingspeloton de levensmiddelen ophalen. Eens per week de menulijst samenstellen. We waren een modelcompagnie, dus een exemplaar naar de compagniescommandant, een exemplaar op de keukendeur en een exemplaar op de eetzaaldeur. Op de lijst stond in grammen aangegeven waar iedere soldaat recht op had. Op 15 augustus, het kan ook de 16^e geweest zijn, vond de officiële gebiedsoverdracht aan de TNI plaats en waren alle troepen geconsigneerd, dus niemand mocht de kazerne uit. Voor de soldaten waren er op die dag sportwedstrijden en de kapitein had gevraagd of er met het eten ook iets speciaals gedaan kon worden. In overleg met de chef-kok en de overige koks werd besloten olieballen te bakken. Na enkele kleine problemen verliep het bakken uitstekend met als eindresultaat een 200 liter vat vol met 2000 prima Hollandse olieballen !

De "Zuiderkruis" waarmee op 12 september 1950 aan de thuisreis werd begonnen

Onzekerheid over de thuisreis

De maand augustus verliep zonder veel bijzonderheden. De geruchten wanneer en met welke boot we terug zouden keren, werden steeds sterker. We kochten onze souvenirs en verkochten datgene wat we toch niet mee naar Holland terug wilden nemen. Uiteindelijk kwam de datum van inscheping toch nog vrij onverwacht. In september hoorden we opeens dat we op 12 september met de "Zuiderkruis" naar huis zouden varen. De "Zuiderkruis" was voor ons geen onbekend schip, want het was eenzelfde schip als de "Groote Beer", namelijk een Victory-schip. Omdat alle onderdelen die na ons gekomen waren al op de boot naar huis zaten, protesteerde kapitein De Boer tegen deze gang van zaken. Hij schijnt toen gezegd te hebben: "Mijn compagnie is geen taxicentrale, de jongens hebben er recht op naar huis te gaan". Nu kwam alles in een stroomversnelling. De doctoren kwamen naar de kazerne om ons nog een keer in te enten, er kwamen wagens met Hollandse uniformen, kortom allerlei activiteiten vonden er nu plaats in de kazerne. Ik denk ook dat wij een van de weinige onderdelen zijn geweest, die niet via kamp 'Makassar' of 'Berenlaan' naar Holland zijn gegaan.

Generaal appel in de middag van 12 september 1950

Op weg naar huis

Voordat de brieven waarin we geschreven hadden dat we er aan kwamen, in Holland arriveerden, zaten wij al op de boot. Op 12 september 's middags generaal appel, nog een maaltijd en 's avonds om 21.00 uur werden we door 43 AAT naar de boot gebracht. Toen ik de loopplank opliep realiseerde ik me wel dat we het gehaald hadden, veel soldaten die dat ook zo graag gewild zouden hebben, hadden dat geluk niet gehad. Ze zijn gesneuveld, verongelukt of aan ziekten bezweken en rusten nu in de Indische aarde.

De volgende ochtend lagen we voor anker op de rede van Djakarta. We moesten wachten op de "Sibajak". Dit was een oud schip, voer minder snel dan de "Zuiderkruis" en had vrouwen en kinderen van KNIL-militairen aan boord. De "Sibajak" zou te weinig reddingsmiddelen aan boord hebben, daarom zouden we samen met aangepaste snelheid naar Holland varen.

Verzorgers op thuisreis.

Van links naar rechts op de foto:

J.C. Krijt, J.N. van Ditmarsch, sergeant R.M. Blommestein, een van de koks en sergeant J.H.A. Snijders

Ook van de reis naar Holland doet sergeant Blommestein uitvoerig verslag. Onder meer lezen we dat in de Rode Zee gekeerd werd omdat de 'Sibajak' stil lag door een defect aan de motor, iets dat gelukkig niet lang duurde zodat de reis weer kon worden voortgezet. Verder lezen we in het verslag *"De angst voor slecht weer en zeeziekte in de Golf van Biskaje bleek overbodig. De golf gedroeg zich keurig. Alleen begonnen we last van de kou te krijgen. We trokken soms twee tropenuniformen over elkaar aan, want we wilden het uniform waarmee we naar huis gingen, wel een beetje knap houden. De dag voordat we in Rotterdam aankwamen, gingen we uitgebreid toilet maken, wat wel nodig was na 3,5 week op een troepentransportschip. In de nacht voeren we de Nieuwe Waterweg op. Toen we op 9 oktober in de ochtend wakker werden, lagen we in Rotterdam aan de kade. Het laatste ontbijt aan boord, afscheid nemen en na een nietszeggende toespraak van staatsecretaris mr. Fokkema Andrei kon de debarkatie beginnen. Het ontschepen verliep volgens een perfect draaiboek. Degenen die het verste weg woonden, gingen als eersten van boord. Als je in de loods je plunjezak en koffer gevonden had en gecontroleerd was door de douane, stapte je buiten in een van de bussen die je tot voor de deur van je huis brachten. Mijn bus zette koers naar Amsterdam. We stopten op de Haarlemmerdijk waar de familie al stond te wachten. Eindelijk na vele omzwervingen weer thuis. We kregen een maand ontschepingsverlof voor familiebezoek en in die maand werd je ook opgeroepen om in Amersfoort te demobiliseren".*

42 AAT weer terug in Nederland

De ochtend van 9 oktober 1950. De "Zuiderkruis" ligt afgemeerd in Rotterdam. 42 AAT is terug in Nederland.

Pluim van onze Korpscommandant

Gedurende ons verblijf op Oost-Java was luitenant-kolonel D. Coumou Territoriaal Verplegings en Transport Officier bij Staf A Divisie en daarmee onze Korpscommandant. Bij ons vertrek uit Oost-Java heeft hij ten afscheid onder meer het volgende geschreven over ons en aan ons: "Er is gewerkt, er is gezwoged. En ....onze jongens (wij dus) zijn daarbij kerels geworden. Ze hebben geleerd onder de moeilijkste omstandigheden flink en doortastend op te treden. Daarvoor ben ik hen allen, zonder uitzondering, dankbaar. Opdrachten, hoe moeilijk en vooral zwaar soms, werden stipt en op tijd uitgevoerd. Daarom was het mij een genoegen deze compagnie als korpscommandant onder mijn bevelen te hebben gehad".

Grote waardering van onze Compagniescommandant

"Bij een terugblik op het korte leven van 42 AAT moet het een ieder, officieren, onderofficieren, korporaals en manschappen van dit onderdeel tot dankbaarheid stemmen dat door onze gezamenlijke krachtsinspanning mijn overtuiging, uitgesproken te Grave in mijn eerste Compagniesorder, inderdaad bewaarheid is geworden.

Ik ben er van overtuigd dat een ieder van hen de herinnering aan onze gezamenlijke arbeid in Ned. Indië als een nuttige waarde in burgermaatschappij zal meenemen, maar ook, dat zij dan een ogenblik in stilte zullen terugdenken aan onze twee gevallen wapenbroeders, adjudant Krediet en soldaat Uittenbogaart.

Het gehele personeel van 42 AAT, van hoog tot laag, heeft door zijn voortdurende plichtsbetrachting, ijver en trouw mijn dankbaarheid en vriendschap verworven en, mede door hun correct en disciplinair optreden, de achting en bewondering van allen die met hen in aanraking kwamen. Ik beschouw het als een eer hun Commandant te zijn geweest”.

Ook naar huis

Uiterekend op dezelfde dag dat de compagnie 's morgens aan de kade van Rotterdam wakker werd, begon ik aan de thuisreis. Enkele dagen daarvoor had ik in Soerabaja afscheid genomen van mijn superieuren op de staf, collega's, vrienden en kennissen en mijn "mess"-genoot Zwaan en me voorzien van de benodigde bescheiden om de reis naar Holland te kunnen maken. Een collega bracht mij en mijn bagage met mijn 'eigen' jeep naar een KPM-stomer in de Soerabajaanse haven. De dag daarop was ik in Batavia waar ik na het doorlopen van de nodige formaliteiten in kamp "Berenlaan" me inschepte op de boot naar Nederland. In mijn Staat van Dienst staat daarover vermeld: Vertrokken uit Indonesië op weg naar Nederland per ss "Amarapoera" (bedoeld is "Amarapoor") op 9-10-50. Kreeftskeerkring gepasseerd op 1-11-50. Ontscheept te Rotterdam op 20-11-50. Uit deze vermeldingen blijkt wel dat de "Amarapoor" geen snelheidsduivel was. De reis nam zes weken in beslag en duurde dus twee maal zo lang als destijds de heenreis met de "Groote Beer". Het was een in 1920 in Schotland gebouwde schuit die onder meer als hospitaalschip en emigrantenschip had dienst gedaan. Maar de verzorging en de maaltijden waren uitstekend. Als medepassagiers waren behalve een KL-detachement enkele honderden KNIL-gezinnen aan boord. De volwassen mannen daarvan bevolkten het voorschip, de vrouwen en kinderen het achterschip. De KL zat er als buffer tussenin. Het was de KNIL-mannen op een vastgesteld uur per dag toegestaan hun gezinnen een bezoek te brengen. De reis verliep niet zonder problemen. Onderweg brak er onder de kinderen een mazelen-epidemie uit. De patiëntjes moesten geïsoleerd worden ondergebracht, evenals degenen die hen verzorgden. Het liep gelukkig niet dramatisch af. Een heftige storm in de beruchte Golf van Biskaje zorgde ook nog voor een enorm aantal zeezieken wat een onbeschrijflijke bende teweegbracht, waaraan het scheepspersoneel de handen vol had. Maar op 20 november meerden we af in Rotterdam en had iedereen de lange reis overleefd.

Thuis

De procedure na aankomst was gelijk aan zoals hierboven beschreven bij de debarkatie van de compagnie. Van de boot per bus naar Den Haag. Koffer mee, plunjezak zou later worden bezorgd. Een hartelijk welkom van ouders, broers, zussen en van mijn twee honden die al een paar dagen zeer onrustig waren geweest. Veel bezoekers die even de hand kwamen drukken. Een feest van herkenning.

De ontvangst thuis

Na een paar dagen werd het wat rustiger en kon ik bekomen van alles wat achter me lag. Ik was nu wel thuis maar nog steeds militair. Op 30 december werd ik 'eervol ontheven' uit de toenmalige functie en ging m.i.v. 30-12-50 met 'groot verlof'. Ik kon op dat moment niet bevroeden dat mijn betrokkenheid bij de krijgsmacht niet was beëindigd, maar dat ik nog vele jaren daarna als reserve-officier in tal van functies en de daaraan verbonden rangen (onder meer tijdens de jaarlijkse herhalingsoefeningen) bij de krijgsmacht dienst zou doen. Al begin november 1950 liet het Plaatselijk Demobilisatie Comité van mijn plaats van inwoning -Gemeente 's-Gravenhage- weten dat zij het als een voorrecht zouden beschouwen mij na de vervulde militaire dienst welkom te kunnen heten. In de brief was een uitnodiging opgenomen voor een bijeenkomst in de ontvangstzaal van het Stadhuis. Dat was dan tenminste een vriendelijk gebaar. Een meer zakelijk briefje kwam er twee maanden later van de Minister van Oorlog. Ik was eervol ontheven uit mijn toenmalige functie hetgeen betekende dat ik was teruggesteld in de rang van vaandrig. Verder kwam ik te behoren tot het reservepersoneel van de landmacht, maar werd wel in het genot gesteld van groot verlof. Tot de voorrechten die wij als teruggekeerde militairen hadden, behoorde ook (in verband met de toestand op de arbeidsmarkt) een soort voorrangkaart waarmee bij het arbeidsbureau konden solliciteren naar beschikbare functies in het bedrijfsleven. De contactpersoon bij het arbeidsbureau was een bejaarde KL-adjutant die dit werk blijkbaar met tegenzin deed. Hij had duidelijk een hekel aan jonge officieren want een eerste opmerking die hij maakte was "Je kunt die ster wel afdoen, want jullie worden toch weer teruggesteld tot vaandrig". Verder werd je duidelijk gemaakt dat je wel geacht werd de aangeboden betrekking in dank te accepteren. Toen ik dat twee keer niet gedaan had, omdat de aangeboden baantjes mij niet aantrokken, werd niet alleen de voorrangkaart ingetrokken maar stopte ook de overbruggingsuitkering die gegeven werd zolang je aan het solliciteren was.

Ik kreeg te horen dat ik niet voldoende mijn best deed om aan de slag te komen en dus..... Overigens was ik er korte tijd later in geslaagd wel een aardige functie te bemachtigen zonder hulp van de adjudant.

Van de krijgsmacht hoorde ik een half jaar later dat ik weer bevorderd was tot reserve tweede-luitenant en werd korte tijd daarna op Kamp Zeeburg bij Amsterdam opnieuw beëdigd compleet met het bijbehorende defilé van de daar gelegerde troepen. Het was min of meer het begin van een nog ruim veertig jaar durende veelvuldige betrokkenheid bij de Nederlandse krijgsmacht als reserve-officier, onder meer door tal van herhalingsoefeningen en cursussen. Het dienstverband eindigde op 1 januari 1987 met eervol ontslag als reserve luitenant-kolonel. Gedurende die tijd maar ook daarna bleef ik verbonden met defensie door herdenkingen en reünies en allerlei evenementen die door verenigingen werden georganiseerd. In de periode 1998-2004 was ik lid van het Bureau Geschiedschrijving Intendance. In die tijd hebben collega majoor titulair bd B.C. Cats en ik een boek samengesteld waarin het werk van “De verzorgende diensten van KNIL en KL in Nederlands-Indië 1946-1950” uitvoerig is beschreven. Onder de titel “Logistiek onder de tropenzon” is het boek 27 februari 2003 verschenen.

Einde van 42 AAT

Met de demobilisatie van de 42 AAT'ers kwam een einde aan de compagnie. 42 Brigade Transportcompagnie werd ontbonden en heeft dan ook nooit in dezelfde samenstelling deelgenomen aan herhalingsoefeningen. Maar dat betekende niet dat de onderlinge contacten die in de loop van de jaren waren gegroeid, ook verdwenen. Velen hebben na thuiskomst de kameraden, uit tijd dat we nog 42 AAT waren, opgezocht om samen nog eens herinneringen op te halen of om te zien hoe ze na hun dienstitijd een nieuw bestaan waren begonnen. Veel hernieuwde contacten waren ook het gevolg van de eerste reünie die bijna twintig jaar na thuiskomst werd georganiseerd. Een grote opkomst van de inmiddels wel wat ouder geworden 'jongens' van toen. Een feestelijke bijeenkomst van weerzien, herkenning en herinneringen ophalen. Er was dus alle aanleiding om zoiets in de toekomst nog eens te doen. En dat is ook gebeurd. De eerste reünie is, zo om de twee of drie jaar, gevolgd door nog zestien bijeenkomsten. Tijdens een ervan werd het plan opgevat om met een zo groot mogelijke groep nog eens een bezoek aan Indonesië te brengen. Om daar de plaatsen te bezoeken waar we geleefd en gewerkt hadden en om een eregroet te brengen bij de graven van de twee overledenen die zijn achtergebleven. In 1975 is dat plan uitgevoerd en heeft een groep van ongeveer tachtig mensen -oud 42 AAT'ers met echtgenotes, mijn vrouw en ik waren erbij- een prachtige reis gemaakt die via Djakarta, het eiland Java, een kort verblijf op Bali en tenslotte via Bangkok voerde. Plechtige momenten daarbij waren de kransleggingen op de graven van de twee overleden 42 AAT'ers.

Opgericht 1 januari 1949
Ontbonden december 1950

Merkbaar bij de reünies was dat de ‘compagnie’ langzaam aan verouderde. De jeugdige kerels uit de Indië-tijd veranderden in respectabele bejaarde oudere heren die echter in de loop der jaren in aantal verminderde doordat tussentijds steeds weer enkelen ons door de dood ontvielen.

Maar op elke reünie was de compagnie weer compleet op een grote foto (een vergroting van de foto die voor het vertrek was gemaakt). Daarop zijn ze allemaal weer te zien.

De ‘ferme jongens, stoere knapen’ die alles zouden gaan meemaken van het Wel en Wee van 42 AAT.

Henk van den Berg

HOE NEDERLAND ZIJN PAPOEASOLDATEN VERGAT

“Een medaille terwijl je je land kwijt bent....?”

Door: Jan Schoeman / Martin Elands

Veel te jong nog was Demian Prawar toen hij zich op 16-jarige leeftijd op het politiebureau aan de Oranjelaan in Hollandia / Nieuw-Guinea voor het eerst meldde voor het Papoea Vrijwilligers Korps (PVK). Echter, het leugentje om bestwil - “Meneer, ik ben 20 en mijn moeder in Biak heeft mijn geboortewijs” - werd niet doorzien, waarna Demian uiteindelijk in 1960 als een van naar schatting 125 Papoea's kon toetreden tot het PVK. Dit PVK speelde begin jaren '60 vervolgens een prominente rol in de strijd van Nederlandse mariniers en KL-infanterie tegen steeds grotere groepen Indonesische infiltranten. Het PVK zegt u ..... nooit van gehoord !

De gedachte om Papoea's in te schakelen bij de verdediging van Nieuw-Guinea was niet nieuw, die kreeg voor het eerst concreet vorm in het zogeheten Papoeabataljon. Deze eenheid, die uiteindelijk uit ruim 1000 man zou moeten gaan bestaan, werd met het oog op de strijd tegen Japan in 1944 opgericht en heeft, afgeslankt tot compagniesgrootte, voortbestaan tot 1954. Onderdelen van dit bataljon werden ten tijde van de Politionele Acties in het voormalig Nederlands-Indië ingezet in de strijd tegen de Indonesische nationalisten. Toen in de tweede helft van de jaren '50 de spanning tussen Nederland en Indonesië (vooral over Nieuw-Guinea) hoog opliep, ging de Ministerraad in december 1959 akkoord met de instelling van het Papoea Vrijwilligers Korps. Het kader van het Korps bestond daarbij uit Nederlandse militairen.

Roermond, 30 november 2011

Demian Prawar spreekt een gebed uit tijdens de onthulling van de plaquette ter nagedachtenis aan de omgekomen Papoea-strijders die tussen 1942 en 1962 aan de zijde van de Nederlandse strijdkrachten zijn omgekomen.

Opleiding

“Medio jaren '50 ging ik bij de Koninklijke Marine werken als keukenhulp. Vervolgens heb ik in de avonduren technisch onderwijs gevolgd en ben aansluitend als schilder aan het werk gegaan bij de Amsterdamse Ballast Maatschappij. Toen duidelijk werd dat het PVK echt zou worden opgericht, heb ik me in februari 1960 opnieuw aangemeld om, zoals de wervingsaffiches zeiden, ‘het land en volk te verdedigen’. Die motieven spraken me aan. In eerste instantie werd ik afgewezen, maar toen bleek dat ik fysiek sterk was en erg goed kon lopen, werd ik alsnog aangenomen. De selectie was tamelijk streng; van de 3000 belangstellende Papoea's werden er uiteindelijk maar 125 als soldaat aangenomen. Voorwaarde was bijvoorbeeld dat je de dorpschool had doorlopen, en dus kon lezen en schrijven. Daarom vielen de meeste leden van het voormalige Papoeabataljon uit de jaren 1945-1954 af, wat bij die groep veel kwaad bloed heeft gezet. Zij waren immers in hun eigen beleving nog lang niet te oud en zij waren als militair al goed getraind. In hun ogen waren wij maar broekies, absoluut ongeschikt om oorlog te voeren.”

“Onze hele nieuwe lichte -aangevuld met een enkele belangstellende Papoea-politieagent-kreeg weliswaar een uniform en andere uitrustingsstukken, maar gedurende de rest van 1960 hoorden we om allerlei redenen verder niets. Ik vond dat wel vreemd: we hadden dus al wel een militair voorkomen maar nog geen enkele militaire oefening of ervaring. Dat gebeurde pas in februari 1961, toen we met een marinevliegtuig naar Manokwari werden gebracht. Omdat ons eigen kamp Arfai nog lang niet gereed was, werden we provisorisch ondergebracht in een tentenkamp aan de rand van de Marinierskazerne. Daar hebben we ook onze militaire basisopleiding gehad, die vooral bestond uit exercitie en schietoefeningen. We gebruikten daarbij vooral de junglekarabijn en de UZI.”

Eerst schieten

“In maart 1962 werden we voor het eerst echt ingezet, waarbij de samenwerking met de Nederlandse militairen heel goed verliep. De dorpelingen waren trots op ons dat we goed genoeg waren om zij aan zij met de Nederlanders te vechten. Het PVK werd opgesplitst: de ene helft kwam terecht bij de landmacht en de andere helft (en daar hoorde ikzelf bij) bij de mariniers. Het was een periode dat er steeds meer Indonesische infiltranten binnenkwamen. Het was daarbij opvallend dat vooral de Ambonezen onder hen goede militairen waren. De Javanen daarentegen kenden het land niet en waren daardoor vrij hulpeloos. Die kwamen na een paar dagen van honger vanzelf uit het bos om zich over te geven. Omdat die bedoeling door sommige Papoea-soldaten niet altijd even goed werd begrepen, zijn er daarbij ook Indonesiërs omgekomen. We spraken er nooit zoveel over met onze Hollandse superieuren, maar in principe werd door ons eerst geschoten voordat er werd gepraat. Wij vonden dat toentertijd een goede volgorde: de Indonesiërs waren immers illegaal in het land en ze kwamen wat ons betreft ook niet met de beste bedoelingen.”

“De mariniers waren veel beter op het militair optreden in de jungle voorbereid dan de KL-militairen. Zonder twijfel kwam dat omdat veel mariniers al eerder op Nieuw-Guinea hadden gediend. Je zou kunnen zeggen dat in die beginperiode de Nederlandse landmachteenheden en ook het PVK in bepaald opzicht baroes (beginnelingen, red) waren: de meeste Nederlanders hadden weliswaar een goede algemene militaire opleiding gehad, maar ze kenden het land en de omstandigheden niet goed en bij ons als Papoea's lag dat precies andersom.

We vulden elkaar dus prima aan. Soms voelden wij Papoea's trouwens wel een vorm van schuldgevoel en medelijden met die nieuw aangekomen militairen die het zo zwaar hadden. Met name de landmachtmilitairen waren immers vrijwillig helemaal uit Nederland gekomen om ons te helpen en als je met al die goede bedoelingen dan zó moet afzien. Een voorbeeld: als je op junglepatrouille gaat, dan is het slim om schoenen te dragen die een maat te groot zijn. Als gevolg van de werking van vocht en hitte krimpen die schoenen namelijk en als ze dus oorspronkelijk precies op maat waren, dan ga je op een enorme manier je voeten kapot lopen. Ondanks het feit dat we ze daarvoor wel waarschuwd, overkwam dat toch veel KL-militairen. En dan maar weer vloeken, natuurlijk !”

Plaquette in Roermond voor de offers van de Papoea's

“Naast patrouilles werd het PVK ook ingezet voor bewakingsdiensten om op die manier mariniers vrij te maken voor gevechtshandelingen. Zelf ben ik onder meer ingezet bij de bewaking van het paleis van de gouverneur. In die periode kwam ik erachter dat een Chinees-Indische handelaar steun en onderdak bood aan zes Indonesische infiltranten. Ik besprak dat met onze sergeant en die heeft uiteindelijk die lui laten oppakken. Ik begreep zo’n handelaar niet: die man woonde al heel lang in Nieuw-Guinea. Hij had het goed en toch spande hij samen met Soekarno tegen de Nederlanders en in mijn beleving ook tegen ons Papoea’s. Het oppakken van die infiltranten verliep aanvankelijk niet al te moeilijk: vooral in de jungle opereerden ze doorgaans heel geïsoleerd zonder al teveel contact met Indonesië zelf. Vaak ook bleek hun bevoorrading onvoldoende, waardoor ze moesten leven en vechten met wat ze bij zich hadden. En als dat dan op een gegeven moment op raakt en je hebt niet geleerd te leven van het land, dan houdt alles snel op.”

“De parachutisten die in de latere periode kwamen, die waren trouwens wel beter voorbereid. Ik herinner me nog dat als daar Ambonezen onder waren, wij als Papoea’s net zo lang op ze probeerden in te praten tot ze zich vrijwillig overgaven. We wilden liever niet tegen Ambonezen vechten, omdat dat geografisch gezien min of meer onze burens waren. Bovendien waren zij meestal christen en ook in die zin voelden we ons dus aan hen verwant. In onze beleving werden zij door de overwegend mohammedaanse Javanen misbruikt om tegen ons te vechten en daarvan probeerden we ze ook te overtuigen. Overigens keken die Ambonezen precies zo tegen ons aan: in hun visie werden juist wij door de Nederlanders misbruikt om tegen het eigen Indonesische broedervolk te vechten. Al met al zijn er, voor zover ik weet, tijdens de gevechten ook Papoea’s gesneuveld en gewond geraakt. Onderling spraken we niet zo veel over onze eigen slachtoffers. We vonden het een plicht voor ons volk en onze vrijheid te strijden en daar hoorde slachtoffers onvermijdelijk bij.”

1962

“In de loop van 1962 begon duidelijk te worden dat Nederland het uiteindelijk niet zou redden en de soevereiniteit over Nieuw-Guinea zou moeten overdragen. Toen het eenmaal zo ver was, kwam dat voor ons niet als een complete verrassing. Een groot aantal Papoea’s had onderwijs gevolgd en las dus ook wel eens een krant. Ik heb die hele overdracht toen beleefd als een spelletje van de Nederlandse regering, waarvan (los van al onze inspanningen en offers) de uitkomst al veel eerder vaststond.”

“Het was overigens zo dat de meesten van ons, ondanks het feit dat we in het PVK hadden gediend, zich ten tijde van de overdracht door de Indonesiërs niet bedreigd voelden. Veel van ons zijn dan ook aansluitend overgegaan in Indonesische krijgsmacht. Ik niet, want ik had niet veel vertrouwen in Indonesië en ik was bang dat ze ons PVK-ers op een gegeven moment toch als landverraders zouden gaan beschouwen. In juni ’62 kwam ik stomtoevallig in contact met de secretaris van de gouverneur. Hij kwam namelijk op een afgelegen plek met een leuke band stil te staan en ik heb hem vervolgens weer op weg geholpen. Hij zei toen -misschien in de veronderstelling dat ik dat toch nooit zou doen- dat als ik zelf ooit een keer hulp nodig zou hebben, ik dan een beroep op hem mocht doen en hij gaf me zijn visitekaartje. Ik ben vervolgens naar hem toegegaan, maar in eerste instantie wilde men mij als eenvoudige Papoea in korte broek en gescheurd t-shirt niet bij hem toelaten. Pas toen ik dat kaartje kon laten zien, mocht ik hem spreken.

Ik heb hem toen gevraagd mij te helpen met een overtocht naar Nederland. Dat heeft hij ook gedaan en zo kon ik uiteindelijk op 22 oktober 1962 via Biak naar Amsterdam vertrekken - met 450 gulden op zak en tranen in mijn ogen, dat wel.”

“Tijdens die reis kwam ik trouwens nog wel voor verrassingen te staan. Zo had ik nog nooit in een DC8 gezeten en was dus in de veronderstelling dat je ook tijdens de vlucht gewoon bij je bagage kon komen. Ik stapte dus vrolijk in korte broek en t-shirt in Nieuw-Guinea in en kon me vervolgens nooit meer omkleden. Ook niet toen we in de winterse kou van Anchorage in Alaska een tussenstop maakten. Ik kreeg daar trouwens wel applaus van het Amerikaanse grondpersoneel voor de snelheid waarmee ik van het vliegtuig naar de hal sprintte .... ik moest wel: ik barstte van de kou. Dat was een aardig voorproefje van het klimaat in Nederland ! Daarnaast was het voor mij een vreemde ervaring om op zondag uit Nieuw-Guinea te vertrekken, om vervolgens op zaterdag in Alaska aan te komen. Zoiets had ik nog niet eerder meegemaakt.”

PVK hoed-embleem

Erkenning

“Wat betreft maatschappelijke erkenning is het PVK altijd onderbelicht gebleven. Dat begon overigens al voor 1962 in Nieuw-Guinea zelf. Op dat gebied zijn onze Papoeabroeders in het toenmalige Australische Nieuw-Guinea altijd veel volwaardiger behandeld. In het wapen van hun regiment -een sagoboom onder de koninklijke Engelse kroon- zie je een bewijs van erkenning wat wij op onze beurt van de Nederlandse regering nooit hebben gekregen. Op ons wapen in de vorm van een kroonduif mist namelijk die koninklijke kroon en ik vind nog steeds dat dat niet klopt. Wij vochten immers voor dezelfde Koningin als al die Nederlandse militairen en we deden dat allemaal omdat de Koningin in de Troonrede van 1960 in de vorm van een substantiële Papoea-inbreng in de Nieuw Guineeraad een eerste belangrijke stap op weg naar Papoea-zelfbestuur had aangekondigd. Van haar woorden is dus niet veel terechtgekomen.”

“In de jaren daarna, in Nederland, zie je dan dat de Nederlandse militairen en later de veteranen zich gaan inspannen voor allerlei vormen van maatschappelijke erkenning, bijvoorbeeld in de vorm van toekenning van het Nieuw-Guinea Herinneringskruis. Als Papoea’s hadden wij weliswaar aan Nederlandse kant meegevochten, maar wij kregen niets. Geen lintje, geen 1000-guldenregeling, wij kregen helemaal niets. Zelfs niet de status van veteraan, terwijl er aan onze kant toch ook offers zijn gebracht. Zo kon in september 1962 minister Luns in de Eerste Kamer melden dat er aan onze kant naast negen Nederlandse militairen ook zes Papoea’s waren gesneuveld.”

“Het zou goed geweest zijn als aan het PVK ook één of andere blijk van waardering zou zijn uitgereikt, vergelijkbaar met het Bronzen Schild dat verschillende KL-eenheden hebben gekregen. Misschien zou het ook goed zijn als de in Nederland verblijvende PVK-ers alsnog de veteranenstatus zouden krijgen, inclusief Nieuw-Guinea Herinneringskruis. Zo veel moeite zou dat trouwens niet zijn, want voor zover ik weet ben ik momenteel de enige PVK-er die in Nederland leeft. Vandaag de dag kan ik me overigens persoonlijk over dat gebrek aan erkenning niet meer zo druk maken. Wat heb ik immers aan een onderscheiding nu ik mijn land heb verloren? Het grootste onrecht wat ons is aangedaan, is dat de Nederlandse politiek geen invulling heeft kunnen of willen geven aan de woorden van Koningin Juliana uit 1960 omtrent Papoea-zelfbestuur. Sterker nog: Nederland lijkt zijn politieke en militaire verleden in Nieuw-Guinea -inclusief zijn Papoea-soldaten- compleet te zijn vergeten. Het zou de Nederlandse regering sieren als ze met terugwerkende kracht deze ereschuld zou inlossen door bijvoorbeeld de Papoea-thematiek met een zekere regelmaat bij de Verenigde Naties aan te kaarten. We mogen nu weliswaar van Indonesië onze eigen vlag gebruiken, maar dat is lang niet voldoende en dat maakt zeker geen einde aan de Indonesische bezetting van Nieuw-Guinea. De recente wereldgeschiedenis heeft ons geleerd dat langs de weg van internationale druk Namibië van Zuid-Afrika kon worden losgeweekt. Waarom zou het dan niet mogelijk zijn op die manier Nieuw-Guinea ooit zelfstandig van Indonesië te maken ?”

(Dit artikel verscheen eerder in 2003 in Checkpoint (jaargang 4, nummer 3) pagina 16 en volgende. Demian Prawar is inmiddels overleden).

Het levensverhaal van Ad van der Gouw

Deze keer het bizarre verhaal van de Tilburgse Indiëganger *Ad van der Gouw*. Nog nooit heeft hij zo openhartig over zijn belevenissen verteld. Niets werd hem bespaard, desondanks is deze vriendelijke, moedige, welbespraakte en nog altijd gedreven VOMI en Bond van Wapenbroeders veteraan een voorbeeld voor velen. Ik mocht zijn bewogen levensverhaal aanhoren, opschrijven en aan u doorgeven.

1926-1946, de jeugdijaren

Het is 1926, een jaar om even bij stil te staan, in dit jaar komt de huidige Engelse Koningin Elizabeth II ter wereld met de keizersnede, overlijdt de Hongaarse boeienkoning Houdini, voert Nederland de Wegenbelastingwet in, én... wordt op vrijdag 3 december de hoofdpersoon van dit verhaal, Ad van der Gouw, in Tilburg geboren. Hij komt terecht in een werkzaam, streng katholiek gezin, heeft een oudere zus, later komt er nog een broer en is het gezin van der Gouw compleet. Zijn vader werkt in de textiel, moeder doet het huishouden. Na de kleuterschool volgt hij het basisonderwijs bij de nonnen en broeders van de Thomasschool aan de Ringbaan West in Tilburg. Deze geestelijken vormen hem en wijzen de weg naar, wat later zal blijken, een onzekere toekomst. Een sobere doch zinvolle jeugd die mede beïnvloed wordt door de naweeën van de Eerste en de oplopende spanning naar de Tweede Wereldoorlog. Zoals in die tijd normaal, gaat hij meteen na school aan het werk bij Fa. Heijmans Lederwaren, waar hij zich het vak van leerbewerker eigen maakt. In de oorlog wordt het nabij gelegen vliegveld Gilze en Rijen belaagd door vernietigingswapens, de V1 en V2. Af en toe bereiken die 'vliegende bommen' niet hun doel, komen terecht in Ad's omgeving, zaaien dood en verderf..., het maakt een oorlog onmenselijk. Oktober 1944 wordt Tilburg door de geallieerden bevrijd en dat is letterlijk en figuurlijk een bevrijding. Er moet veel opgebouwd en vooral zeer hard gewerkt worden, het is geen vetpot. Kort na die nare oorlogstijd roept het vaderland hem op voor de dienstplicht, wordt medisch gekeurd en geschikt bevonden. Rekrut Van der Gouw wordt ingedeeld bij de Limburgse Jagers, gelegerd op de Ernst Casimirkazerne in Roermond, bij het 4^e Bataljon, 11^e Regiment Infanterie, kortweg **4-11 RI** genoemd. Zijn leven zal ingrijpend veranderen...

Embleem onderdeel 4-11 RI

1946-1950, naar Nederlands-Indië

In Roermond krijgt hij een summiere verbindingsopleiding, vooral gericht op uitzending naar Nederlands-Indië. Limburgse Jagers zijn infanteristen en die gaan in de Gordel van Smaragd 'orde en vrede' brengen, zo wordt gezegd... Zijn verkering ziet het niet meer zitten als ze hoort dat haar vriend naar dat verre onbekende land moet gaan. Amsterdam, januari 1947 wordt hij ingescheept en vertrekt met het troepentransportschip *m.s. Johan van Oldenbarnevelt* naar Batavia. Een aantal lange weken is het zijn thuis, zijn werk en huiskamer. De schepelingen dienen zich ruim 6 weken 'te vermaken', worden aan boord bezig gehouden met allerlei lessen, exercitie, brandalarmoefeningen en meer van die disciplinaire zaken. Ook de weersomstandigheden spelen een grote rol... Een storm in de Golf van Biskaje is voor hem het dieptepunt van de lange reis, hij wordt vaak zeeziek, voert regelmatig de vissen en wenst soms dat hij 'dood zou mogen zijn...' Gelukkig gaat ook deze storm liggen en komen ze veilig in Batavia aan. Ze worden opgevangen in het *Mr. Corneliskamp*, een krijgsgevangenkamp o.a. geleid door fanatieke KNIL-militairen die korte metten maken met hun tegenstanders... Reeds op het 1^e appel is hij getuige van ware gruwelijkheden... Uit de nabije rivier worden de lijken opgevist van 'n moeder en haar twee kinderen, de keel doorgesneden, ledematen weg, totaal verminkt. Door de nieuwe manschappen wordt dit als een shock ervaren, in hun geheugen gegrift. Ad verhaalt van zijn talrijke belevenissen, het is schokkend, niet altijd even kies, nauwelijks te stuiten gaat hij maar door. Zijn peloton heeft als taak krijgsgevangenen, landverraders, moordenaars en criminelen te bewaken, hun ontsnapping te voorkomen. Hij moet meemaken hoe de militaire rechtspraak *in oorlogstijd* ter plaatse functioneert... Uitgebreid en tot in de kleinste details komt het vuurpeloton ter sprake. Hoe hij ze ziet komen aangemarcheerd, twaalf schutters onder leiding van één officier. Ze houden halt bij het nabijgelegen gebouw, zetten hun wapens in het daarvoor bestemde rek. Koffie wordt geserveerd in de kantine, om moed te verzamelen voor de aanstaande executie, krijgen ze een borrel... In de tussentijd laadt de officier zes geweren met scherpe patronen en zes met losse flodders... Niemand van het vuurpeloton weet welk wapen met scherp is geladen... Een priester en dokter zijn eveneens aanwezig, dan klinkt het bevel 'vuur'... De officier maakt aan alle illusies een eind... Het verdere verloop is te bizar voor woorden beter maar niet te vermelden, de jonge soldaten zijn er ongewild getuigen van... Even is hij werkzaam in de *Jan Pieterszoon Coen-stichting*, een internaat gelegen in de villawijk Weltevreden van Batavia, hier woont tevens de door Soekarno benoemde vicepresident Mohammad Bung Hatta. Hij praat over de 1^e en 2^e politionele actie waarbij vele kameraden gewond raken en/of het leven laten. In Tandjong Priok treffen ze een troosteloos 12-jarig weesjongetje aan. Ze vangen het jochie medelijdend op, voorzien hem van kleren, geven het kind een naam, Henkie. Henkie wordt door iedereen vertroeteld en verwend, is een soort mascotte voor de militairen, ze nemen hem overal mee naar toe... Later blijkt hij een jeugdig spion te zijn, die veel, zeer veel kwaad heeft aangericht, hoe teleurgesteld kun je zijn? Ad werkt aan de Marvaweg, is Brenschutter, verbindelaar en manusje van alles. Dan is er de moedige Aal (aalmoezenier) die troost en post van thuis komt brengen. Ze noemen hem '*de vuurtrekker*'. Telkens als hij zich laat zien, meegaat met 'n patrouille of transport is er wel een incident of vuurgevecht waarbij verliezen worden geleden.

Op wacht met hond

Terug van patrouille

Hij torst een zware last, dient later ook in Korea én Nieuw-Guinea. Halverwege 1949 raakt zijn bataljon onder de sterkte, nieuwelingen uit Nederland vullen de verliezen aan, maar voor Ad mag het afgelopen zijn. Hij is het vechten helemaal beu. Is oorlogsmoe, heeft angst, is een gevaar voor zichzelf én zijn kameraden... Hij komt terecht in het **Julianahospitaal** in Semarang, maar heeft moeite met de situatie, wil terug naar zijn maatjes. Dat gaat niet door, ook zijn commandant vindt dat het meer dan genoeg is geweest. Er zijn ook positieve verhalen te melden, het Nederlandse Rode Kruis is ter plaatse aanwezig, veel vrijwilligers zijn dienstbaar en proberen de nood te lenigen. Ze verstrekken voedsel en kleding aan de arme bevolking en proberen goodwill te kweken. De laatste maanden van het verblijf in Nederlands-Indië is hij werkzaam bij de Gravendienst en heeft de droeve plicht vrienden en strijdmakkers de laatste eer te bewijzen.

Dat alles heeft hem geraakt tot in het diepst van de ziel. Hij keert terug naar het vaderland met **m.s. Kota Inten** en zet februari 1950 in Rotterdam weer voet op vaderlandse bodem.

Ze worden 'enthousiast' begroet door het demobilisatiecomité, krijgen f300, - kledinggeld uitgekeerd én... het nummer van de bus die hen naar huis zal brengen. Dat was het dan, niet meer en niet minder... Hij wordt thuis met respect en grote vreugde ontvangen, een enorme ervaring rijker, moegestreden en 'door de wol geveerd'... Na nog zes weken Harderwijk zit zijn dienstplicht er op, zwaait hij af en kan aan een volgende levensfase beginnen.

Van defensie krijgt hij een militaire onderscheiding en mag zich voor altijd drager van het **Ereteken voor Orde en Vrede** (met de jaargespens 1947, 1948 en 1949) noemen.

Rode kruis actief

Ereteken voor Orde en Vrede met drie jaargespens

1950-1978, opbouwen van een gezin

Het grootste bloemstuk in huis, vanwege zijn terugkeer uit Nederlands-Indië, is van zijn oude werkgever, deze wil hem graag terug in het bedrijf.

Maar Ad heeft eigenlijk andere plannen, wil iets anders gaan doen. In Indië is gebleken dat hij mooi kan tekenen, solliciteert bij de Fa. Van Boxtel in Tilburg naar de functie van etaleur. Hij wordt direct aangenomen, kan de volgende maandag beginnen. Maar een overbodige opmerking van de personeelsfunctionaris over “hoe geweldig het wel niet is te mogen dienen voor Koningin, volk en vaderland” aan het einde van het gesprek, schiet bij hem in het ‘verkeerde keelgat’. Ad reageert onheus en kan de baan helaas vergeten... Hij neemt het werk bij zijn oude werkgever weer op en blijft daar tot 1970 actief. Ondertussen dient *Amor* zich aan, wordt verliefd op zijn Betsie, geeft haar het jawoord in 1959 en wordt drie jaar later de trotse vader van zoon Johan. Het gezin lijkt een prachtige toekomst tegemoet te gaan, maar zijn echtgenote is/wordt manisch depressief, ziet het niet meer zitten en besluit (tot groot verdriet van velen) in 1970 een einde aan het leven te maken. Dit slaat in als een bom, een ramp om mee te maken, hoe nu verder, wie voedt het enige kind op, hoe verwerk je zo iets, als dat al mogelijk zou zijn, wat is het leven dan nog waard? Vragen die Ad moet beantwoorden, oplossen en vooral geestelijk verwerken. Zijn moeder die in dezelfde straat woont, biedt zo veel mogelijk de helpende hand, is er altijd, al die jaren, zij is een grote steun in die nare tijd. Daar komt bij dat in het zelfde jaar zijn werkgever op 96-jarige leeftijd besluit zijn zaak voorgoed te sluiten. Geen leed wordt hem bespaard, manmoedig gaat hij verder en vindt binnen de kortste keren werk bij ‘n meubelmagazijn aan de Enschootsestraat te Tilburg. Hier worden meubelen verhandeld die afkomstig zijn uit het Duitse Paderborn. Na acht jaar houdt ook deze firma het voor gezien, Ad is pas 52 jaar en moet wéér op zoek naar ander werk. Hij houdt zich bezig met onderhoud aan de woning, zijn hobby’s, badminton, het maken van fietstochten, de vrijgezellenclub en het gezin dat zoon Johan aan het opbouwen is. Hij is hij actief lid van veteranenvereniging *VOMI*, een vereniging voor oud-militairen die in Nederlands-Indië hebben gediend, woont reünies bij en houdt zich op de hoogte van het wel en wee van zijn oude kameraden.

1978-1991, conciërge en vraagbaak

Een paar jaar is hij zoekende, vindt dat niksdoen maar vreemd, het liefst wil hij aan het werk. Via de gemeente wordt hem een vrijgekomen functie van conciërge aangeboden bij basisschool 'Het Korenveld' in de wijk Korvel.

Hij grijpt deze mogelijkheid met beide handen aan, als een geschenk van boven... Bijna 12 jaar is hij vraagbaak, organisator, stimulator, verhalenverteller en het toezien oog van leiding, onderwijzers en ouders. Een uitdagende en prachtige baan zegt hij zelf, die hij altijd wel had willen doen... Maar eindelijk dan toch, in 1991 is het gedaan, hij wordt 65 jaar, zijn werkzame leven zit er op, verlaat met weemoed *zijn* schoolkinderen en mag gaan genieten van een meer dan verdiend pensioen.

Ad van der Gouw

1991-2003, pensionado

Twaalf jaren geniet hij met volle teugen van de vrijheid, het niet per se moeten, zelf de regie hebben en vooral niet te vergeten de geboorte van zijn kleinkind Britt, zijn oogappel en trots. Hij bezoekt regelmatig zijn oude collegae veteranen, is aanwezig bij excursies, trekt er op uit en houdt zich zinnig bezig. Dan slaat het noodlot helaas opnieuw toe, 17 augustus 2003 krijgt hij een hersenbloeding, wordt opgenomen in behandelcentrum *De Hazelaar* waar hij weken lang liefdevol en vakkundig wordt verpleegd. Hij brengt het er redelijk vanaf, heeft wel beperkingen maar is nog volledig zelfredzaam en gelukkig geheel bij zinnen. Wel kan/mag hij niet meer voor zichzelf zorgen en dient op korte termijn verplaatst te worden naar een zorgcentrum. Zoon Johan regelt op prettige wijze de onmiddellijke ruiming e.d. van Ad's huis. Hijzelf wordt gastvrij opgenomen in Woonzorgcentrum *De Bijsterstede* en betreft daar een eigen optrekje, Lichtenberg, kamer 317.

Woonzorgcentrum De Bijsterstede

2003-2016, een zorgzame bejaardenvriend

In De Bijsterstede voelt hij zich, na enkele gewenningsweken, echt thuis. Het personeel is maar wat blij met een dergelijke globetrotter en ook nog een die van wanten weet. Ze geven hem het gevoel er helemaal bij te horen. Hij is actief in allerlei commissies en contactgroepen zoals cliëntenraad, amusements- en voedingscommissie en spreekt er een duchtig woordje mee. Hij is kampioen sjoelen, maar kan nauwelijks een tegenstander vinden, “hij wint toch altijd” zeggen zijn ‘tegenspelers...’ Daarnaast is hij lid van de **Bond van Wapenbroeders** en betrokken bij het wel en wee van de veteranen. Het zorgcentrum heeft hem een persoonlijk begeleider toegewezen, Kees van Doremalen is de naam, heel toepasselijk wordt hij niet Kees maar **BOB** genoemd. Samen ondernemen ze allerlei activiteiten, vertellen elkaar hun verhaal, delen lief en leed, zijn na verloop van tijd kameraden geworden. Kees is jarenlang marktmeester geweest, dus hoeft het geen betoog dat ze samen bijna elke woensdag op de markt in wijk De Besterd worden aangetroffen. Zijn gezondheid laat helaas vooral de laatste maanden te wensen over. Onlangs zijn tumoren aangetroffen in lever en pancreas, die niet of nauwelijks meer te behandelen zijn. Manmoedig slaat hij zich ook door deze nare berichten heen, sterker nog, hij heeft zijn zaakjes, als het ooit zo ver komt, geheel tot in de puntjes geregeld. Zijn zoon moet, na het overlijden, een groot feest geven en louter positieve herinneringen aan **papa** ophalen. Hoe groot kun je zijn, hoe realistisch kan een mens zich in de laatste jaren van zijn zo bewogen leven uiten? We kunnen een voorbeeld nemen aan deze beminnelijke man, vader, opa en trotse oud-strijder. Ik ben beretrots dat ik hem heb mogen interviewen.

Jacques van de Ven, 20 maart 2013

Naschrift

Helaas, Ad is ontvallen op zondag 13 november 2016 's morgens om 05.00 uur. Vorige week nog vroeg hij of we afscheid kwamen nemen. Samen met onze secretaris gingen we bij hem op bezoek, dronken koffie, haalden herinneringen op uit het verleden en bespraken het wereldnieuws... Want ondanks dat zijn lichaam werd verteerd door alsmaar voortwoekerende kwaadaardige tumoren bleef zijn geest optimaal functioneren. Verbazingwekkend zo helder als hij was, op zijn leeftijd, bijna 90 jaar. Met realisme en karakter sleept hij zijn loodzware last de laatste jaren met zich mee, maar helaas, langzaam maar zeker laat zijn vechtlust hem in de steek en verlangt hij naar een vredig einde. Zijn wensen worden verhoord, hij neemt afscheid van familie en zijn Wapenbroeders en slaapt vredig in, onze Sobat is uit zijn lijden verlost. Zo waardig mogelijk en met respect hebben we afscheid genomen van onze vriend en veteraan.

Jacques van de Ven, 17 november 2016

Overzicht Digitale SOBATS

2021

Nummer 1 -- februari 2021
Nummer 2 -- april 2021
Nummer 3 -- juni 2021
Nummer 4 -- augustus 2021
Nummer 5 -- oktober 2021
Nummer 6 -- december 2021

2022

Nummer 7 -- februari 2022
Nummer 8 -- april 2022

Digitale SOBAT nummer 8 -- april 2022 verschijnt begin april als **allerlaatste** Digitale SOBAT.

Alle hierboven genoemde Digitale SOBATS zijn terug te vinden onder de kop 'SOBAT' op de website van VOMI Nederland (www.vomi-nederland.nl).

Het steeds weer bedriegen van de Papua's (1962-heden)

Op 1 december jl. was het zestig jaar geleden dat voor het eerst de Morgenster, de nationale vlag van toen nog Nieuw-Guinea (NG), naast de Nederlandse vlag werd gehesen. Het is een belangrijke historische dag voor de Papua's. Ruim een half jaar eerder (op 5 april 1961) installeerde het Nederlandse Gouvernement de Nieuw-Guinea-Raad, het eerste parlement van West-Papua. Vertegenwoordigers van verschillende landen waren daarbij aanwezig, maar niet die van de Verenigde Staten van Amerika. De VS steunden Soekarno die absoluut het gezag over NG wilde hebben, omdat dit gebied per slot van rekening tot het voormalige Nederlands-Indië behoorde.

De 29 leden van de Raad spraken de onafhankelijkheidsverklaring uit en besloten een conferentie te organiseren om veel meer Papua's bij dit proces van verzelfstandiging van NG te betrekken. Naast de Morgenster beschikken de Papua's officieel over het volkslied Hai Tanahku Papua, O mijn land Papua. De landsvlag was nog niet bedoeld als vlag van een nieuwe staat, want die was er toen nog niet. Het op 19 oktober 1961 opgerichte Nationale Comité (bestaande uit 21 Papua's waaronder acht leden van de NG-Raad) drong echter aan op het hijsen van de Morgenster en het zingen van het volkslied met toestemming van het Gouvernement.

Die eerste december van 1961 was een grote dag. Willem Inury (voorzitter van het Nationale Comité) zei onder meer: "Vandaag, 1 december 1961 is boven de woning-in-aanbouw West-Papoea de vlag gehesen. Als het Papoeavolk hard werkt, zal het huis worden voltooid." Tegelijkertijd suggereerden anderen dat dan ook meteen de onafhankelijkheid van NG had kunnen worden uitgeroepen. Marcus Kaisiëpo (vice-President van de Raad) meende echter dat Nederland zich dan zou terugtrekken en Indonesië vervolgens NG zou binnentrekken. Mogelijk zouden enkele staten het nieuwe land hebben erkend? Het mocht allemaal niet zo zijn. Indonesië bezette eind 1962 alsnog NG. De tot 1 mei 1963 in NG geïnstalleerde United Nations Temporary Executive Authority (UNTEA) van de Verenigde Naties bleek voor het belang van de Papua's weinig voor te stellen. Meteen al de Indonesische militairen waren het die de macht over NG en de Papua's hadden.

Toch wordt elk jaar op 1 december herdacht dat Papua streeft naar onafhankelijkheid en het loskomen van Indonesië, of eigenlijk van Java. Dit is veruit het belangrijkste eiland van Indonesië met het grootste deel van de bevolking, ca. 150 miljoen van de ca. 260 miljoen. De herdenking vindt vanuit de Papua's zoveel mogelijk vreedzaam plaats. Jakarta weigert echter te erkennen dat dit voor de Papua's een belangrijke dag is, die nota bene ook in andere regio's van Indonesië zoals Ambon, Bali, Jakarta, Madagaskar en ook in Australië en in de Pacific Region wordt herdacht.

Tijdens de activiteiten rond deze eerste december van 2021 werden in Papoea 27 mensen gearresteerd, 19 in Merauke en 8 in Jayapura (het vroegere Hollandia). De acht gearresteerden in Jayapura werden officieel aangeklaagd voor verraad. In een stevig geformuleerde reactie drongen *Amnesty International Indonesia* en *Amnesty International Australië* erop aan dat deze acht gevangenen onmiddellijk en onvoorwaardelijk zouden worden vrijgelaten.¹ Jakarta noemt de 1 december aandacht verraad aan de staat Indonesië waartoe Papua immers officieel behoort. Voor de Papua's zelf heeft het Papua-volk echter nooit ingestemd met dit 'behoren tot Indonesië'. Wat was er namelijk gebeurd ?

In een Volksraadpleging, de zogenaamde 'Daad van vrije keuze', zou de bevolking zich kunnen uitspreken over de toekomst van de Papua's. In mei 1969 komen Nederlandse en Indonesische ministers in Rome bij elkaar. Malik, Luns en Udink verwachten dat Indonesië en de VN tot een akkoord komen over de uitvoering van deze Volksraadpleging. Opnieuw legt Nederland zich neer bij de situatie. Een goede relatie met Indonesië is economisch gezien te belangrijk. Het is dan ook duidelijk dat Indonesië de manier bepaalt waarop de Volksraadpleging zal worden gehouden. Van een '*one man, one vote*' is geen sprake. Controle op de inhoud van alle stemmen was dan immers onmogelijk. Gezien het voortdurende verzet in de Vogelkop, rond Merauke, in het Berggebied en van studenten, waren er veel te veel tegenstemmers te verwachten.

Daarom werd een zodanige 'formule' bedacht, dat de Indonesiërs volledig zicht hadden op alle stemmers. NG (toen Irian Barat -IB-) werd verdeeld in acht volksraden, één per regentschap. Dit betekende twintig leden per raad. Elke raad zou worden aangevuld met regionale vertegenwoordigers van politieke partijen, maatschappelijke en religieuze organisaties en met clan- en adateleiders van invloed. De Indonesiërs benadrukten, dat al deze vertegenwoordigers door het volk van IB zelf werden gekozen. De in totaal 1025 kiezers betekende één afgevaardigde per 750 Papua's. De voor te leggen keuze zou zijn: '*blijven*' of '*niet blijven*'. De keuze werd bepaald na raadpleging in bedoelde raden. Het overleg diende op consensus gericht te zijn, een *musyawarah* tussen de Indonesische regering en de acht raden: Merauke, Wamena (Oostelijk Bergland), Nabire, Sorong, Manokwari, Fak-Fak, Biak en Jayapura. De raadplegingen zouden worden bijgewoond door de VN-missie.

---

¹ <https://www.amnesty.id/indonesia-immediately-release-papuan-students-charged-with-treason/> Theo van den Broek 1-15 december Papoea 2021.

Op 11 april 1969 om half zes in de morgen (nog enkele maanden voor de verkiezing) verzamelden zich 1500 Papua's voor het huis van VN-vertegenwoordiger Ortiz Sanz in Jayapura. Een actie die in het diepste geheim was voorbereid en waar de militairen niets van wisten. Die dachten dat iets dergelijks drie dagen later zou gebeuren, kennelijk waren ze om de tuin geleid. In aanwezigheid van VN-vertegenwoordigers werden er toespraken gehouden door Mozes Werror, ooit derde secretaris aan de Indonesische ambassade in Canberra en door de kort daarvoor vrijgelaten Herman Wayoi. Deze sprekers wezen de formule voor de komende Volksraadpleging volledig af en hielden spreekkoren met *'one man, one vote'*.

Tijdens de vervolgens eind 1969 gehouden Volksraadpleging werden er al mogelijke tegenstemmers vermoord en van alle 1025 Papua's werd geëist dat zij voor aansluiting zouden kiezen, op straffe van een doodvonnis. Alle 1025 stemden dus voor.

Dit vond allemaal ruim een halve eeuw geleden plaats. Inmiddels zijn volgens officiële rapporten meer dan 150.000 Papua's vermoord en wordt het hele gebied voortdurend bezet door tienduizenden Indonesische militairen. Is er ergens verzet dan kunnen kampongs gebombardeerd worden. Ook enkele weken geleden was er weer vuurcontact met groepen Papua's die zich voortdurend blijven verzetten tegen de kolonialisering door Java. Want daarvan kan men spreken. IB, nu Papua genoemd, is namelijk rijk aan grondstoffen waarvan de opbrengst vooral naar Jakarta gaat.

In februari 2022 worden de uitkomsten bekend gemaakt van het handelen van de Nederlandse Krijgsmacht tijdens de dekolonisatie van Nederlands-Indië (1945-1950). Gevreesd wordt dat Nederland zich weer eenzijdig schuldig gaat verklaren aan allerlei excessen tijdens deze periode. Opnieuw lijkt Nederland zich als de bepalende koloniale mogendeheid op te stellen. Aandacht voor de gruweldaden en excessen van de toenmalige tegenstander, de Republiek, wordt zoveel mogelijk vermeden. Toch verloren, vanaf de Bersiapperiode die half september 1945 begon, uiteindelijk vele tienduizenden -vooral Nederlanders maar ook Engelsen, Japanners en vele duizenden Indo's en Nederlands gezinde Chinezen en Indonesiërs- hun leven. De economische relatie tussen Indonesië en Nederland is echter veel belangrijker. Om die reden wordt er zowel door de politiek als de meeste media weinig aandacht besteed aan de kolonialisering van Papua, de mensenrechtenschendingen en de voortdurende moordpartijen in Papua. Alleen organisaties als Amnesty International, enkele vertegenwoordigers van de media, de op Papua gerichte Nederlandse vrijwilligersorganisaties en die in Papua zelf, vragen voortdurend om ingrijpen. Daar kwam tot op heden niets van. De Nederlandse politiek zwijgt.

René Hoksbergen (auteur Kroniek Nieuw-Guinea/Indië die eind 2022 verschijnt)

Verenigingsnieuws VOMI Binnenland

Regio Overijssel

Op 8 december jl. was het dan zover: het Kerstdiner van de regio Overijssel van VOMI Binnenland.

Deze keer in Restaurant “Het Roode Hert” in Dalfsen. Ons adres waar we al enkele jaren vaste gast waren, wordt (na een brand) grondig verbouwd. Maar ook Dalfsen is voor velen van ons geen onbekende plaats. Mooi ruim, licht en gastvrij.

Gelijk bij de ingang werden we al door een mooie bewijzing opgewacht.

Het gezelschap was niet heel groot, veel mensen waren natuurlijk nog erg voorzichtig. De voorzitter mocht 19 personen verwelkomen en we begonnen uiteraard met koffie. Goede en gezellige gesprekken en vanaf 12.30 uur werden de gerechten uitgeserveerd. Voor eenieder allerlei heerlijkheden naar zijn of haar smaak en al gauw werd het stiller en stiller.

Immers, zoals het spreekwoord zegt “als katjes muizen, mauwen ze niet”.

Na het diner was er nog volop tijd voor een praatje en ruim voor de verplichte sluitingstijd van 17.00 uur was iedereen tevreden huiswaarts gekeerd. Blij dat we toch bij elkaar konden komen op deze bijzonder goed verzorgde bijeenkomst.

De volgende bijeenkomst zal zijn in april, mogelijk ook weer op deze locatie. Dat zal dan waarschijnlijk de laatste bijeenkomst van de regio Overijssel zijn. Hierover volgt natuurlijk aan de leden van regio Overijssel nog nader bericht.

Jos Mol

Verenigingsnieuws VOMI Drenthe / Groningen

Beste leden,

Alweer een jaar voorbij, dat met passen en meten is volbracht en dat de kwetsbaarheid van ons laat zien. Het coronavirus had en heeft nog steeds de volle aandacht en heeft ervoor gezorgd dat er in de afgelopen twee jaar veel bijeenkomsten en etentjes met elkaar geen doorgang konden vinden.

Velen van ons hebben reeds 2 vaccinaties gehad en het bleek dat dit hielp om aanzienlijk minder ziek te worden. Maar toch blijven de IC's volstromen, hebben wij wederom een nieuwe variant en vecht het verpleegkundig personeel tegen een geduchte tegenstander.

Overal in de verpleging wordt onder hoogspanning gewerkt. Een geweldige prestatie welke in mijn ogen meer respect en waardering verdient.

Het is echt jammer dat de veteranen (waar zij ook gediend hebben) elkaar niet meer kunnen ontmoeten, met hun maten geen herinneringen kunnen ophalen en achtergebleven kameraden niet kunnen herdenken. Voor de oudste veteranen die al een aanzienlijke leeftijd hebben bereikt, is dit bijzonder jammer en extra triest.

Ik spreek namens het bestuur van VOMI Drenthe / Groningen de hoop uit dat de booster-vaccinatie haar werk goed doet en dat wij elkaar in 2022 weer in verenigingsverband mogen en kunnen ontmoeten.

Ondanks de situatie wens ik iedereen een zeer goed 2022. Blijf positief, wees creatief in het bedenken van wat je voor een ander nog kunt betekenen en maak er het beste van.

Frans van Dreumel, secretaris

In Memoriam

Met grote eerbied en in gepaste vorm brengen wij een laatste Ere-saluut aan:

<i>Naam</i>	<i>Voorl</i>	<i>Woonplaats</i>	<i>Onderdeel</i>
Dorp van - Propitus, Mevr. J.		Eindhoven	
Drenth,	A.P.	Rotterdam	4-3 RI
Egelmeers,	A.	Boekel	43 AAT
Endepoel,	J.	Zevenbergschen Hoek	413 BI
Kamp, van de	J.C.J.M.	Veghel	1-42 RVA
Koedam,	K.	Rotterdam	4-8 RI
Kroon,	R.J.	Drachten	43 ZMC
Moerkerken,	A.	Oud-Beijerland	4-3 RI
Moorman,	F.N.	Zoetermeer	VTD
Nollen,	M.J.	Venray	5-5 RI
Renders,	J.W.M.	Heerlen	GBI II
Rijk, de	R.J.	Oudorp (Alkmaar)	KM
Schendel, van	P.M.	Klundert	LTD 86
Smook,	H.R.	Stadskanaal	432 BI
Steege, van der	H.J.	Vlaardingen	3-5 RI

*Met ons aller welgemeend medeleven en dat de liefde
en de warmte van uw naasten U de moed en
kracht geven dit zware verlies te dragen.*